

Uoči obilježavanja SUH-ova jubileja — 20. obljetnice osnutka i djelovanja

*Ispravite prvu aktualnu vrijednost mirovine (AVM) i mirovine usklađujte s rastom plaća zaposlenih — zahtjev je upućen g. Zoranu Milanoviću, predsjedniku Vlade Republike Hrvatske i svima članovima Vlade, tj. ministrima te nadležnom saborskom odboru**

Poštovani,

Glavni odbor Sindikata umirovljenika Hrvatske na svojoj sjednici 29. ožujka 2012. godine odlučio je obratiti se najvišim hrvatskim dužnosnicima sa svojim stajalištima i prijedlozima za poboljšanje položaja umirovljenika i opstanka mirovinskog sustava, osobito jer je 2012. — Europska godina aktivnog starenja i međugeneracijske solidarnosti. Kao član FERPA/Europske federacije umirovljenika i starijih osoba, SUH je aktivno sudjelovao u raspravi o Bijeloj knjizi Europske komisije o mirovinama, a kao dio Saveza samostalnih sindikata Hrvatske u socijalnom dijalogu na

U ovome broju:

**info.HZMO-a
na 6. i 7. str.**

nacionalnoj razini. Uvjereni smo da ćemo ovom inicijativom ukazati na moguća korisna rješenja.

Naglašavamo da je Vlada RH u prethodna dva mandata znatno umanjila mirovinska primanja na više načina:

— uvođenjem kriznog poreza odnosno »harača«

Nastavak na 2. str. →

Nakon održanih izbornih skupština u SUH-ovim podružnicama te županijskim povjereništvima i u Povjereništvu SUH-a za grad Zagreb, slijedio je izbor novog vodstva. Na slici: Sudionici izborne konferencije u Povjereništvu SUH-a za grad Zagreb. Više o izborima na str. 8. i 9. Slike iz Fototeke zagrebačkoga Povjereništva SUH-a.

* Članak je objavljen u SUH-u br. 187 od travnja o.g., a ovdje je pretiskan jer s ostala dva članka, koji slijede, čini tematsku cjelinu.

Nastavak s 1. str.

- posebnim dodatkom za zdravstveno osiguranje dijelu umirovljenika
- umanjivanjem za 10 posto dijela mirovina kao povlaštenih
- prvim izračunima mirovina na temelju drugog stupa
- povećanjem penalizacije prijevremenog umirovljenja te
- suspenzijom usklađivanja mirovina u 2010. i 2011. godini.

Te su intervencije udjel mirovine u neto prosječnoj plaći smanjile na samo 39,28 posto, dok je udjel u prosječnoj bruto plaći kliznuo na 27,36 posto, čime je Hrvatska pri dnu europske ljestvice. Siromaštvo hrvatskih umirovljenika postaje zabrinjavajuće, jer u zonu ugroženosti ulazi više od 60 posto umirovljenika koji imaju primanja niža od 60 posto medijana plaće.

Sadašnja Vlada RH poziva umirovljenike na strpljivost, što je gotovo nemoguće, jer je već prije uništena kupovna moć umirovljenika produbljena povećanjem troškova života s nepredvidivim posljedicama.

Da bi se obranila granica opće pauperizacije starijeg stanovništva, neophodno je hit-

no povećati postojeće razine mirovina, a to je moguće ostvariti ispravkom instrumentarija koji čine protuzakonito utvrđena prva **aktualna vrijednost mirovine (AVM)** i tzv. »švicarska formula usklađivanja mirovina«.

Zakon o mirovinskom osiguranju (ZOMO), člankom 175., propisao je da prvu AVM odnosno prosječnu vrijednost mirovine za jednu godinu mirovinskog staža, za prvo polugodište 1999. određuje Vlada RH »prema dosegnoj razini mirovina do 31. prosinca 1998.« Međutim, tadašnja Vlada RH nije postupila prema Zakonu, jer nije uračunala zakonima utvrđene prihode za mirovine u 1998. godini, već je prvu AVM odredila prema skresanim mirovinama koje su isplaćivane u vrijednosti od oko polovice stvarno zarađenih mirovina. Zanemareni su mirovinski prihodi prema zakonskim propisima kojim je umirovljeničkim fondovima vraćeno 7,5 milijardi kuna koje su iz radničkog mirovinskog fonda uzimane za isplatu tzv. povlaštenih mirovina, a nisu uračunati niti drugi prihodi koje je po odluci Ustavnog suda od 12. svibnja 1998. trebalo uračunati.

Tako je vrijednost prve AVM Vlada odredila u iznosu 35,16 kn, a prema izračunu druge radne grupe u kojoj su bili i predstavnici umirovljeničkih udruga trebala je iznositi 62,37 kuna. Prva AVM je, dakle, utvrđena u iznosu samo 56 posto od stvarne zakonom propisane vrijednosti! Na osnovi te prve AVM određivane su daljnje vrijednosti automatskim povećavanjem prema formuli usklađivanja mirovina i — nepravda se samo povećava.

Neophodno je da aktualni ministar rada i mirovinskog sustava zatraži od stručnih službi neka izračunaju iznos prve AVM koji će biti sukladan zakonskoj odredbi, a za što su dostupni svi potrebni podaci. To je neophodno ne samo da bi se zadovoljila pravda, već i radi os-

tvarivanja vladavine prava određene Ustavom.

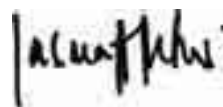
Nadalje, tzv. **švicarska formula usklađivanja mirovina (u vrijednosti polovice zbroja porasta plaća i povećanja troškova života) ne osigurava održivost mirovina na razini općeg standarda. Prema toj formuli mirovine gube po jedan posto vrijednosti svake godine.** Usporedni europski pokazatelji potvrđuju kako dugoročno gledano jedino usklađivanje mirovina s rastom plaća osigurava njihovu stabilnost i potrošački potencijal. Stoga Glavni odbor SUH-a drži da bi formulu za usklađivanje mirovina trebalo izmijeniti na sljedeći način: »Mirovine se usklađuju s rastom plaća, a kad tog rasta nema, onda s rastom troškova života«.

Prethodno predložene mjere držimo hitnima te tražimo očitovanje najviših struktura vlasti, a osobito ministra rada i mirovinskog sustava. Također podsjećamo kako je SUH u svibnju 2011. godine usvojio platformu: »Načela, modeli i prava umirovljenika«, koja je dostavljena brojnim adresatima uoči izbora, no od postavljenih 27 stajališta, ostvareno ih je tek nekoliko (te je stoga ponovno prilazemo). **Osobito bitnim držimo potpuno izdvajanje svih posebnih mirovinskih prava iz sustava i proračuna međugeneracijske solidarnosti, te potpunu reformu i depolitizaciju mirovinskih fondova drugoga stupa.**

Glavni odbor SUH-a izražava nadu da će adresati primiti ove prijedloge s razumijevanjem i s odlukom da ih oživotvore što je prije moguće.

S poštovanjem,

*Sindikata umirovljenika Hrvatske:
Jasna A. Petrović, v.d. predsjednice*

* Dopis je upućen Vladinim dužnosnicima i nadležnom saborskom odboru te drugim adresatima

U ovome broju čitajte:

* Uoči obilježavanja 20. obljetnice osnutka i djelovanja SUH-a	str. 1, 2
* Zahtjev za ispravak prve AVM	str. 3
* 20 godina borbe za prava umirovljenika	str. 4
* Priopćenja za javnost 1 i 2	str. 5 i 8
* Izbori u SUH-u	str. 8, 9
* Iz naših podružnica	str. 9, 10
* Osvrti	str. 11

Izdavač: Sindikat umirovljenika Hrvatske za izdavača:
v. d. predsjednice: Jasna A. Petrović
tajnica: Zlata Toplak
glavni urednik: Nikola Kustić
pomoć. glavnog urednika: Biserka Budigam
tehnički poslovi, distribucija: Ante Efendić
Adresa Uredništva: Zagreb, Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2, tel. i faks: 01/46 55 146, e-mail: suh@zg.t-com.hr
Priprema i tisak: Durieux d.o.o., Zagreb, Šulekova 23, tel. 2300-337, e-mail: graficka@durieux.hr
Temeljem mišljenja Ministarstva kulture Republike Hrvatske br. 532-03-01/7-96-01 od 20. 2. 1996. SUH je, kao proizvod iz članka 18. točka 13. Zakona o porezu na promet, oslobođen obveze plaćanja poreza na promet.

Predsjedništvo Glavnog odbora SUH-a svojim zaključkom od 13. siječnja 2005. utvrdilo je cijenu glasila SUH: za pojedini broj 5,00 kn i za godišnju pretplatu 40,00 kn.

Predsjedništvo Glavnog odbora Sindikata umirovljenika Hrvatske na sjednici 26. veljače 2009. imenovalo je Uredništvo glasila SUH u sastavu: Milica Čavkić, dr. Drago Droždjek, Vladimir Buršić, mr. Damir Jukica, Ivan Crnković, Mato Obradović, Ivan Sršen, Biserka Budigam i Nikola Kustić.

PIŠITE za SUH, za svoje glasilo! Svoje priloge pošaljite najkasnije do prvoga dana u mjesecu u kojem glasilo izlazi (u drugoj polovini mjeseca) na adresu: Sindikat umirovljenika Hrvatske, Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2, 10000 Zagreb ili e-mailom: suh@zg.t-com.hr. Priloge pišite kompjutorom ili pisačim strojem i u proredu. Uz prilog navedite svoje ime i prezime, a ako ne želite da ga objavimo, uvažit ćemo vaš zahtjev. Anonimne priloge ne objavljujemo. Rukopise i fotografije (slike) ne vraćamo.

Očitovanje Ministarstva rada i mirovinskog sustava na SUH-ov zahtjev primljeno posredstvom saborskog Odbora za rad, mirovinski sustav i socijalno partnerstvo

U pogledu prijedloga SUH-a da se prva aktualna vrijednost mirovine (AVM) ponovno odredi, ističemo da je prvu aktualnu vrijednost mirovine odnosno svotu mirovine za jedan osobni bod za prvo polugodište 1999. godine, utvrdila Vlada Republike Hrvatske, u skladu s člankom 175. Zakona o mirovinskom osiguranju (NN br. 102/98, 127/2000, 59/2001, 109/2001, 1477/2002, 117/2003, 30/2004, 177/2004, 92/2005, 43/2007 — Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 79/2007, 35/2008, 40/2010 — Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 121/2010, 130/2010 — pročišćeni tekst, 61/2011, 114/2011 i 76/2012 — u daljnjem tekstu: ZOMO), koji glasi: »... aktualnu vrijednost mirovine za razdoblje od 1. siječnja do 30. lipnja 1999. utvrdit će Vlada Republike Hrvatske najkasnije do 31. ožujka 1999. prema dostignutoj razini mirovina ostvarenih do 31. prosinca 1998.«

Povjerenstvo za mirovinsku reformu, osnovano odlukom Vlade Republike Hrvatske, utvrdilo je metodologiju izračuna AVM, prema kojoj je referentna veličina za izračun prve AVM prosječna starosna i invalidska mirovina korisnika koji su ostvarili mirovinu u 1998. godini. U tu prosječnu mirovinu nije uključena svota dodatka od 100 kn i 5%, koji nije bio mirovina, već oblik obeštećenja umirovljenicima po osnovi duga državnog proračuna fondovima mirovinskog i invalidskog osiguranja, nastao u razdoblju od 1993. godine, pa nije bilo pravne osnove da se taj dodatak uzme u obzir prigodom određivanja AVM prema članku 175. ZOMO. U skladu s utvrđenom metodologijom, u Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje napravljena je obrada mirovina ostvarenih u 1998. godini, pri čemu su uspoređeni prosječni iznosi mirovina određenih prema Zakonu o mirovinskom i invalidskom osiguranju (ZOMIO) koji je bio na snazi do 31. prosinca 1998. godine, s prosječnim svotama mirovina za iste korisnike, određenih prema ZOMO. Povjerenstvo je na temelju rezultata obrade predložilo Vladi Republike Hrvatske da AVM od 1. siječnja 1999. godine iznosi 35,16 kuna, što je Vlada Republike Hrvatske svojom Odlukom iz ožujka 1999. godine i utvrdila. Tako utvrđena AVM osiguravala je približno istu prosječnu razinu mirovina ostvarenih u 1999. godini, u odnosu na prosječnu razinu tih mirovina koja bi se dobila da su njihove mirovine određene primjenom propisa koji su bili na snazi do 1998. godine, ali ne i jednakost u svakom pojedinačnom slučaju. Naime, novi način određivanja mirovina uspostavio je drugačije vrednovanje elemenata koji služe za izračun mirovine. Stoga nije bilo moguće, niti je namjera zakonodavca bila, da se primjenom novih zakonskih odredbi ostvari isti iznos mirovine koji bi se ostvario primjenom dotadašnjih propisa, već je putem AVM-a trebalo postići približno jednaku prosječnu razinu mirovina ostvarenih u 1999. godini, u odnosu na prije ostvarene mirovine, odnosno ublažiti prijelaz na nove, strože propise o mirovinskom osiguranju. Međutim, od 2000. godine počele su postupno zaostajati mirovine ostvarene prema ZOMO u odnosu na prije ostvarene mirovine, što je bila posljedica postupnog širenja obračunskog razdoblja s plaća/osnovica iz 10 najpovoljnijih uzastopnih godina, na plaće iz cijelog radnog vijeka. S druge strane, povećale su se mirovine ostvarene do 1998. godine, nakon primjene Zakona o povećanju mirovina radi otklanjanja razlika u razini mirovina ostvarenih u različitim razdobljima (NN br. 127/2000), od 1. siječnja 2001. godine, te uključivanje dodatka od 100 kn i 6% u mirovinu od travnja 2004. godine, što je povećalo nerazmjer između mirovina ostvarenih do 1998. godine i mirovina ostvarenih od 1999. godine, prema općim propisima o mirovinskom osiguranju. Kao odgovor na problem zaostajanja mirovina novih umirovljenika donesen je Zakon o dodatku na mirovine ostvarene prema Zakonu o mirovinskom osiguranju (NN br. 79/2007), prema kojem se od studenog 2007. godine počeo isplaćivati dodatak u visini od 4% na mirovine ostvarene u 1999. godini, do 27% na mirovine ostvarene u 2010. godini i kasnije. Isplatom dodatka poboljšana je materijalna i socijalna sigurnost korisnika mirovina ostvarenih od 1. siječnja 1999. godine i budućih umirovljenika te su uspostavljeni primjereniji odnosi među mirovinama. Od 1. siječnja 2012. dodatak je postao sastavni dio mirovine. Rješenjem Ustavnog suda Republike Hrvatske br. UP-I-769/1998 i dr. od 29. rujna 2010. godine (NN br. 117/2010.), nije prihvaćen prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 175. ZOMO, uz obrazloženje: »Aktualna vrijednost mirovine kao faktor izračuna mjesečnog iznosa mirovine važna je za određivanje visine mirovine

svakog pojedinog umirovljenika, ali i za određenje ukupnog iznosa mirovinskih izdataka... Pri tome je zakonodavac Vladi Republike Hrvatske odredio mjerilo kojeg se mora pridržavati pri određivanju navedenog iznosa. To je mjerilo dostignuta razina mirovina ostvarenih do 31. prosinca 1998. Dakle, riječ je o mjerilu koje osigurava usklađenu razinu mirovina i drugih mirovinskih primanja u uvjetima prelaska na izmijenjeni sustav mirovinskog osiguranja uređen ZOMO-om. U skladu s dobivenim ovlaštenjem, Vlada RH je 29. ožujka 1999. donijela Odluku o aktualnoj vrijednosti mirovine od 1. siječnja 1999. (NN br. 31/99.)«.

U pogledu prijedloga Sindikata umirovljenika Hrvatske da se mirovine usklađuju s rastom plaća, a kad toga rasta nema onda s rastom troškova života, naglašavamo da postojeći sustav usklađivanja mirovina, tzv. švicarska formula (I. stup: prema rastu plaća i potrošačkih cijena u omjeru 50:50, II. stup: prema rastu cijena), u uvjetima realnog rasta plaća osigurava i realni rast mirovina iz I. stupa po upola manjoj stopi od realnog rasta plaća; kada padaju realne plaće, takav način usklađivanja mirovina osigurava upola blaži realni pad mirovina u odnosu na realni pad plaća. U vezi s tvrdnjom da prema postojećoj formuli usklađivanja mirovine gube po jedan posto vrijednosti svake godine, treba istaknuti da se u razdoblju od 1. siječnja 1999. godine do 1. siječnja 2012. godine, realna vrijednost prosječne bruto plaće u Republici Hrvatskoj povećala za 31,4%, dok se u istom razdoblju realna vrijednost mirovina putem usklađivanja povećala za 15,1%. Dakle, mirovine su realno rasle, ali manje od realnog rasta plaća, što je imalo za posljedicu smanjivanje udjela prosječne mirovine u prosječnoj plaći. Radi očuvanja socijalne sigurnosti umirovljenika i održavanja gospodarske održivosti mirovinskog sustava, u uvjetima demografskog starenja stanovništva, većina europskih država usklađuje mirovine prema određenoj kombinaciji rasta plaća i cijene (neke su zbog gospodarske krize privremeno obustavile usklađivanje mirovina):

- Španjolska, Velika Britanija, Italija: cijene
- Češka: cijene + 30% realnog rasta plaća
- Mađarska: ovisno o rastu BDP-a: ako je manji od 3%: cijene; 3–4%: 80% cijene, 20% plaće; 4–5%: 60% cijene, 40% plaće; veći od 5%: 50% cijene, 50% plaće
- Švicarska, Bugarska: cijene 50%, plaće 50%
- Slovenija: plaće, korekcija prema dodatnim faktorima
- Švedska: plaće minus 1,6%
- Njemačka: plaće uz određene korekcije ovisno o promjeni omjera broja zaposlenih i umirovljenika itd.

U vezi s prijedlogom Sindikata umirovljenika Hrvatske, da se potpuno izdvoje sva posebna prava iz sustava i proračuna mirovinskog osiguranja međugeneracijske solidarnosti, treba napomenuti da se prema postojećim propisima rashodi za mirovine odnosno dijelove mirovina ostvarene odnosno određene prema posebnim propisima pod povoljnijim uvjetima, financiraju sredstvima iz državnog proračuna, a ne iz doprinosa za mirovinsko osiguranje. Ukupni rashodi za mirovinsko osiguranje međugeneracijske solidarnosti za 2011. godinu, s uključenim rashodima poslovanja, iznosili su 35.554 milijardi kuna. Sredstvima državnog proračuna financirali su se rashodi u svoti od 16.275 milijardi kuna, odnosno 45,8% ukupnih rashoda. Rashodi za mirovine ostvarene odnosno određene prema posebnim propisima pod povoljnijim uvjetima iznosili su 6.881 milijardi kuna, odnosno 19,4% ukupnih rashoda. Izdvajanje posebnih prava iz sustava i proračuna međugeneracijske solidarnosti pridonijelo bi jasnoći i transparentnosti strukture prihoda i rashoda za mirovinsko osiguranje. Troškovi za pojedine skupine tih mirovina rasporedili bi se na proračunske pozicije nadležnih ministarstava. Međutim, da bi se posebna mirovinska prava potpuno izdvojila iz sustava i proračuna međugeneracijske solidarnosti, trebalo bi izmijeniti više zakona, koji uređuju prava iz mirovinskog osiguranja, kao i propise koji uređuju državni proračun te odgovarajuće prilagoditi evidencije i postupke koji se vode u nadležnim institucijama, kao i u sustavu državne riznice. S obzirom da bi se u tom slučaju povećao opseg i složenost administrativnih poslova u institucijama koje bi provodile tako uređeno mirovinsko osiguranje, vjerojatno bi se povećali administrativni rashodi za provedbu takve koncepcije. Mišljenja smo da potpuno izdvajanje svih posebnih prava iz sustava i proračuna mirovinskog osiguranja međugeneracijske solidarnosti ne bi promijenilo ukupne rashode za financiranje tih prava, niti bi povećalo prihode za financiranje mirovina ostvarenih prema

Nastavak na 4. str. →

Nastavak s 3. str.

općim propisima, ali bi se uz povećanje administrativnih rashoda za provedbu takve koncepcije mirovinskog osiguranja transparentnije uredio sustav financiranja mirovinskog osiguranja generacijske solidarnosti.

Ističemo da Ministarstvo rada i mirovinskog sustava planira do kraja ove godine provesti cjelovitu raspravu o razvoju mirovinskog sustava u Republici Hrvatskoj te iznaći, u skladu sa materijalnim mogućnostima, optimalna zakonska rješenja za umirovljenike. Očekuje se i početak rada Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe te će se u konsenzusu s Nacionalnim vijećem preispitati sva bitna pitanja od interesa za umirovljenike i starije osobe.

prof. dr. sc. Mirando Mrsić, dr. med.

Očitovanje Ivana Nahtigala o dopisu Ministarstva rada i mirovinskog sustava od 10. kolovoza 2012.

1. Tvrdnja da dodatak 100 kn + 6% nije bio dio mirovine nego oblik obeštećenja je formalistički štos birokrata na jaslama HDZ-a.

Kako je taj dodatak nastao? Zna se = ministar financija Škegro u vladi HDZ je iz mirovinskog fonda radnika isplaćivao i povlaštene mirovine koje je po zakonu trebalo isplaćivati iz državnog proračuna i na taj način stvorio dug proračuna mirovinskim fondovima od preko 7 milijardi kn koje je kasnije morao vratiti postupno u obliku dodatka 100,00 kn + 6%. Što su ta sredstva nego sredstva mirovina — najprije uzeta mimo zakona, a zatim vraćena po zakonu. To je pravna osnova i za druga rješenja po zakonu ZOMO čl. 175. (AVM).

2. Činjenica je da je u citiranom razdoblju mirovina rasla upola manje nego plaća i da je time standard umirovljenika umanjivan: »nastao« upola manji nego opći standard zaposlenika — i realno i relativno. Instrument takve politike je formula usklađivanja namjerno osmišljena tako da obara vrijednost mirovine po 1% godišnje, čime je do sada oborio prosječnu mirovinu za oko 20% iznad granice siromaštva, a obarat će i dalje sve dok se ne promijeni formula usklađivanja mirovina. Treba usklađivati s rastom plaća, što će samo po sebi osiguravati Vladi postupno ali snošljivo umanjivanje sredstava za mirovine.

3. Ministarstvo se »boji« da bi izdvajanje »posebnih mirovinskih prava« (čitaj povlaštenih) iz proračuna generacijske solidarnosti tražilo aktivnost na izmjenama propisa. Pa mi upravo to i tražimo — da se donese jedan zakon za sve zaposlene, a ne više posebni mirovinski zakoni. Pošto smo uspjeli ukinuti zakon o mirovinama za povlaštenu elitu, sada bi valjda bilo lakše regulirati mirovine za sve jednim istim zakonom.

4. Planirana aktivnost Ministarstva do kraja godine je dobrodošla, ali vrijeme brzo istječe.

20 godina borbe za prava umirovljenika*

● *Ivan Nahtigal, drugi predsjednik SUH-a (2000.–2006.) u borbi za svako pravo*

Ivan Nahtigal je utemeljitelj Sindikata umirovljenika, jedan od malobrojnih entuzijasta koji su odlučili u jeku obrambenog rata ustati protiv kršenja i umanjivanja prava umirovljenika. Rođen je selu Javorniku kraj Saborskog u Republici Hrvatskoj još davne 1930. godine, no nakon što je diplomirao pravo, kao hrvatski kadar veliki je dio radnoga vijeka proveo na poslovima pomoćnika ministra i doministra saveznog ministarstva za pravosuđe. Čim su počele napetosti, Ivan je dojurio u Hrvatsku i angažirao se kao aktivist, a jedno vrijeme je bio i zaposlen u Sindikatu umirovljenika Hrvatske.

Sjećam se posebnog događanja koje je prethodilo okupljanju inicijativnog odbora i osnivačkoj skupštini. Podsjetimo se da je od kraja 1990. do polovice 1992. bilo razdoblje raspadanja Jugoslavije i osamostaljivanje njenih bivših republika u samostalne države, što je uvjetovalo intenzivnija preseljavanja stanovništva (»svatko svome jat«). U Hrvatsku su se vraćali njeni građani razasuti po svim bivšim republikama, većinom po raznim gospodarskim objektima, ali i po savezima institucijama najviše u graničnoj službi sigurnosti i carini, pa i u drugim tijelima državne uprave i vlasti. Većina tih povratnika imala je problem ugrožene egzistencije, ostali su bez dohotka jer je došlo do prekida platnog prometa. Tadašnji aktivisti umirovljeničke organizacije općine Centar u Zagrebu, u okviru ondašnje jedine umirovljeničke organizacije Saveza udruženja umirovljenika, pokojni Ana-Janja Grubor i Alija Hamzić omogućili su povratnicima da se okupe u prostorijama Saveza u Preradovićevoj ulici br. 33 u Zagrebu. Dogovoreno je da se obratimo tadašnjem ministru nadležnom za umirovljenička pitanja gospodinu Josipu Jurasu, što je i učinjeno. Tako sam odlučio ozbiljnije se aktivirati i za prava svih umirovljenika.

Ministar Juras je bio ozbiljan sugovornik. Pomogao je da se riješi (doduše samo djelomično) pitanje mirovina hrvatskih državljana nastanjenih u Hrvatskoj a koji su mirovine ostvarili u drugim republikama bivše federacije. Prvo naredbom a zatim zakonom određena im, je hrvatska mirovina u osjetno manjem iznosu od stvarno zaradene, ali je time ipak prekinuta neizvjesnost nastala prekidom platnog prometa. Novi ministar Ivan Parać imao je totalno negativan stav prema umirovljenicima i njihovim problemima. U tijeku 1994. na tri pisma koja su mu upućena (17. ožujka, 5. svibnja i 7. studenog) povodom drastičnog zakidanja mirovina uredbom o ograničavanju sredstava za mirovine i od 1993. godine nije uopće odgovorio, a primio je predstavnike umirovljenika tek 17. siječnja 1995. kad je već znao da odlazi na drugu dužnost. Negativni stav prema umirovljenicima i njihovoj problematiki pokazao je i na novoj dužnosti direktora HTV-a, zatvarajući taj medij Sindikatu umirovljenika.

Po čemu je SUH bio specifičan u odnosu na tadašnje udruge umirovljenika poput Matice? Vi ste od početka bili zaduženi za izradu programskih odrednica...

Programska orijentacija SUH-a također je živi izdanak stanja i uvjeta u svim oblastima od značaja i interesa za SUH. Prva Programska deklaracija SUH-a usvojena je na Osnivačkoj skupštini i dosta doradena na redovitoj sjednici Treće skupštine SUH-a održanoj 14. listopada 1994. godine. Traži se mirovinski sustav koji će štiti prava i interese umirovljenika i njihovo dostojanstvo te omogućavati razvoj i poboljšanje umirovljeničkog položaja sukladno općem razvoju i gospodarskoj moći zemlje, traži se usklađivanje visine mirovina s kretanjem plaća svih zaposlenih i povećanjem općeg blagostanja i standarda. Traži se puna javnost u pripremanju i donošenju propisa koji se tiču umirovljenika, javna rasprava o prijedlozima i analiza stajališta javnosti i posebno umirovljeničke populacije o prijedlozima tih propisa.

Usporedimo li zadatke i zahtjeve programske deklaracije SUH-a iz 1994. godine s Platformom SUH-a za razgovore s parlamentarnim strankama prije izbora u prosincu 2011. godine, osjetit ćemo isti duh u iskazanim težnjama za zaštitu prava umirovljenika i ostvarivanje njihovih temeljnih interesa bez obzira na razlike u formulacijama i intenzitetu akcentiranja pojedinih pitanja. Međutim, osjeća se bitna razlika u tome što je iz današnjih zahtjeva očito da je snaga kapitala i orijentacija na profit ojačala toliko da se više uopće ne postavljaju nekad znakovita socijalna pitanja, kao što su 1994. godine bili zadaci da će se SUH »osobito zalagati da se ostvari subvencioniranje stanarina i ostalih troškova stanovanja — struje, grijanja, plina i dr, te da se umirovljenicima omogući prednost u dodjeljivanju praznih umirovljeničkih stanova i da im se omogući otkup stanova pod povoljnijim uvjetima.« Prevlast profita u slobodnom tržištu potisnula je socijalnu solidarnost.

Velike su bitke iza Vas, dug umirovljenicima se vraća, dodatak novim umirovljenicima je ušao u mirovinu — jeste li zadovoljni učinjenim?

SUH je 20. prosinca 1994. uputio pismo zastupnicima Hrvatskog sabora s obavijesti da je organizirao potpisivanje peticije kojom se traži da Sabor RH na sjednicama svojih domova i radnih tijela raspravi o cjelini problematike umirovljenika u Hrvatskoj te njihove zahtjeve i prijedloge da utvrdi konkretne zaključke i odredi zadaće izvršnih organa s rokovima izvršenja i da osnuje zajedničku stalnu stručnu komisiju predstavnika Sabora i Vlade RH, uplatitelja doprinosa i SUH-a, za praćenje ove problematike i predlaganje mogućih zadovoljavajućih rješenja. U tom momentu peticiju je već potpisalo više od 30.000 umirovljenika. Uz obavijest ide i upozorenje: »Ako sada odlučite da država ni u 1995. godini ne uplati doprinose za mirovinsko osiguranje koje je po zakonu dužna podmiriti iz državnog proračuna, oštetit ćete mirovinski

Nastavak na 10. str. →

* Sjećanje prvog predsjednika SUH-a objavljeno je u prethodnom broju (SUH br. 190 od srpnja 2012.).

20 godina borbe protiv siromaštva i nepravde

● Na pitanje: Što mu se je najviše usjeklo u pamćenju za obnašanja predsjedničke dužnosti, pok. mr. **Stjepan Krajačić**, po struci ekonomist, treći po redu predsjednik SUH-a, potkraj svoga drugog mandata, a prije prerane smrti, uvijek zahtijevan u zastupanju interesa umirovljenika i drugih starijih osoba, odlučno je ustvrdio:

»Svjedočimo o učestalim gospodarskim krizama, a naročito ovim posljednjim koje najviše pogađaju siromašne stare ljude koji ispaštaju zbog prekomjerne rastrošnosti bogatih, čega na žalost nije imuna ni naša zemlja jer 5–10% stanovništva ne zna kamo bi s novcima, dok je većina na rubu siromaštva.

Prvi put i službena statistika govori da u Hrvatskoj svaka treća obitelj preživljava, a 700.000 građana vode se kao siromašne osobe. 44% kućanstava lošijeg je financijskog stanja nego prije godinu dana. Kako li je tek umirovljenicima kojih većina spada u tu kategoriju preživljavanja jer danas broj korisnika mirovina do 1.000 kn iznosi 186.087 ili 16,60%, do 2.000 kn 576.211 ili 51,42%, a do 3.000 kn 886.242 ili čak 79,08% od ukupnog broja umirovljenika. Praktički, jedva vežu kraj s krajem.

U nas se pojedine mirovine oporezuju čak četiri puta, što je apsurdno. A mirovina stečena po zakonu o mirovinskom osiguranju ne bi se smjela ni na koji način oporezivati jer je ona oblik radnikove štednje za starost utemeljena na sustavu međugeneracijske solidarnosti i propisana Zakonom u skladu s Ustavnim načelima o Hrvatskoj kao socijalnoj državi.

U Hrvatskoj je danas preko 66% umirovljenika starije od 65 godina, od čega je preko 15% funkcionalno nesposobnih, a čak njih preko 2,5% nepokretno i izloženi su povećanim zdravstvenim potrebama i materijalnim davanjima, a preko 17% umirovljenika ima članove obitelji koji su po njima osigurani, pa su ti umirovljenici još u težem materijalnom položaju.

Obilježavajući Međunarodni dan starijih osoba i Dan SUH-a suočavamo se s dalekosežnim promjenama zbog sve veće očekivane životne dobi kod nas kao i u svijetu zbog ekstremno niskog nataliteta i povećane očekivane životne dobi stanovništva i dr. Očekuju nas velike demografske promjene u Hrvatskoj od 15,63% udjela starijih od 65 godina koliko ih je bilo u 2001. godini, taj udio se povećao na 17,09% u 2011. godini, a u 2050. očekuje se da bude čak preko 25%, a to znači na preko 742.000 u 2011. godini odnosno na preko 1.020.000 u 2050. godini.

Politika starenja nije samo umirovljenička politika već međugeneracijska u pravom smislu te riječi.

SUH se stoga priključuje borbi socijalne Europe protiv dobne diskriminacije i rješavanja problema starijih osoba na način:

- da svakom tko je voljan i sposoban raditi, to i omogućiti
- da država skrbi za financijsku sigurnost građana u mirovini, što znači da generacija koja radi, pruža sigurnost umirovljenim starijim generacijama preko sustava poreza i doprinosa
- da osigura sudjelovanje starijim osobama u procesima odlučivanja na svim razinama društva.

S Međunarodnim danom starijih osoba SUH obilježava i svoj dan — DAN SUH-a. SUH je osnovan 18. kolovoza 1992. godine.

Koristim priliku da svim našim osnivačima SUH-a čestitam na donošenju mudre odluke o osnivanju SUH-a jer SUH je danas afirmirana udruga civilnog društva koja okuplja umirovljenike i zalaže se za ostvarivanje njihovih prava iz mirovinskog i zdravstvenog osiguranja te socijalne skrbi.

Olake najave mirovinske reforme

Sindikata umirovljenika Hrvatske sa zabrinutošću prati **olake najave buduće mirovinske reforme**, koja se, izgleda, svodi na tri dimenzije: prvo, kako dobiti za umirovljenike povećati na 67 godina; drugo, kako nastaviti privatizaciju mirovinskog sustava; te, treće, kako »pojeftiniti« postojeće mirovine.

Od prve ideje se odustalo, jer se spoznalo kako Hrvati po umirovljenju žive bitno kraće od europskog prosjeka, pa je taj dio »reformek« odgođen, te će do daljnjega vrijediti granica od 65 godina.

Drugo, privatizacija po modelu Svjetske banke se nastavlja tzv. jačanjem drugog stupa, tako da se od osakaćenog zdravstva oduzme 2% i prebaci u obvezatnu štednju drugog stupa. Pri tom kao da nikoga nije briga za analize, jer bi se onda pogledalo prvo u vlastiti džep, pa saznalo kako **su svi osim jednog »privatnog« mirovinskog fonda lani poslovali s gubicima**, nastavljajući trend od početka financijske krize 2008. (uz napomenu da stvarni vlasnici fondova — radnici — nemaju nikakvog utjecaja na odlučivanje).

Također, saznalo bi se da je **Hrvatska među rijetkim zemljama koje imaju obvezatan drugi stup i to na teret isključivo radnika** (Makedonija, Bugarska, Alabanija...), dok je **znatan broj zemalja ili ukinuo drugi stup** (Mađarska) ili **prešao u dobrovoljni stup** (Slovačka, Češka), odbio ga do daljnjega uvesti (Malta, BiH, Srbija, Crna Gora) ili **zamrznuo/smanjio doprinose** (Poljska, Estonija, Letonija, Litva, Rumunjska). I uglavnom, drugi stup je u većini zemalja podijeljen između radnika i poslodavaca. Hrvatski drugi stup je ne samo preskup, negativno posluje, nego je k tome i netransparentne ulagačke politike, moguće i podložne političkim utjecajima. Zašto ministar misli suprotno od vlada većine bivših socijalističkih zemalja, ne računajući većinu zapadnoeuropskih zemalja koje drugi stup uopće nemaju?

Treće, ministar glasno najavljuje kako će se usklađivanje mirovina maknuti s omražene »švicarske formule« (mješavina poravnjenja prema plaćama i rastu cijena na malo) na praćenje troškova života. Sindikat umirovljenika Hrvatske godinama zagovara **usklađivanje prema plaćama** (odnosno prema rastu troškova života, ako plaće ne rastu za određeno razdoblje), jer je neosporno da bi **prijelaz isključivo na troškove života smanjio realnu i kupovnu vrijednost mirovina**. SUH je mišljenja kako će ulaskom u Europsku uniju plaće i dalje rasti brže od troškova života, osobito od onih u koje se uračunavaju automobili, informatika i brojni drugi proizvodi i usluge koje umirovljenici gotovo i ne kupuju.

SUH pretpostavlja da je ministru i njegovoj ekipi vidljivo kako udjel prosječne mirovine u bruto plaći ubrzano pada, te je Hrvatsku već smjestio pri dnu europske ljestvice (24. mjesto), a osobito bi ga trebala zabrinuti činjenica da **prosječna mirovina osoba koje su je ostvarile ove godine iznosi samo 1.797 kuna**, što je 17% niže od »službeno« prosječne.

Sindikata umirovljenika Hrvatske stoga očekuje dovršetak posla s **izdvajanjem svih tzv. mirovinskih davanja prema posebnim propisima** iz općeg međugeneracijskog proračuna (**pozdravljajući dosadašnje zahvate u povlaštene mirovine**), **prihvata reviziju invalidskih mirovina, povrat tzv. »pune starosne mirovine«** za 40 godina rada i plaćenih doprinosa te očekuje **uvođenje dodatka i za radnike koji su morali ući u drugi mirovinski stup**.

Međutim, ova će Vlada morati **ispraviti veliku prevaru** kojom je 1999. godine izračunata prva aktualna vrijednost mirovine u **iznosu od 35,16 kn, odnosno samo 56 posto od stvarne zakonom propisane vrijednosti!** Na osnovi te prve AVM određivane su daljnje vrijednosti automatskim povećavanjem prema formuli usklađivanja mirovina i — nepravda se samo povećava. SUH je na svoju predstavku dobio odgovor predsjednika Hrvatskog sabora, kako je predstavka upućena Odboru za rad i socijalno partnerstvo, čiji ju je predsjednik uputio na izračun Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje. Odgovor se još čeka.

Sindikata umirovljenika Hrvatske uvjerenja je kako će se sva ova pitanja argumentirano raspraviti na sjednicama Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe, čije se osnivanje i početak rada očekuje u rujnu. Nadamo se, prije »reformek«!

Jasna Petrović, v.d. predsjednica

hzmo HRVATSKI ZAVOD ZA MIROVINSKO OSIGURANJE

info.HZMO

PRILOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE - SUH

Zagreb, rujan 2012., godina V., br. 8

ODRŽANA KONSTITUIRAJUĆA SJEDNICA UPRAVNOG VIJEĆA HZMO-a

Dana 29. kolovoza 2012. održana je konstituirajuća sjednica Upravnog vijeća HZMO-a u novom sazivu, a na kojoj je Upravno vijeće izabralo predsjednika i zamjenika predsjednika Upravnog vijeća HZMO-a. Sjednici je bio nazočan i ministar rada i mirovinskoga sustava **prof. dr. sc. Mirando Mršić**.

Za predsjednicu Upravnog vijeća HZMO-a izabrana je **Mirjana Rađenović**, pomoćnica ministra rada i mirovinskoga sustava, a za zamjenika je izabran **Vladimir Nožarić**, v.d. predsjednika Matice umirovljenika Hrvatske.

Novi članovi Upravnog vijeća HZMO-a su: **Mirjana Rađenović**, **Vladimir Nožarić**, **Ivanka Kukin**, **Vesna Mandarić**, **Ivan Nahtigal**, **Josip Kovačić**, **Jagoda Milidrag Šmid**, **Lidija Horvatić** i **Željka Frgačić**.

Povećanje aktualne vrijednosti mirovine za 1,2 posto

Upravno vijeće HZMO-a je na temelju objavljenih službenih podataka Državnog zavoda za statistiku o nominalnom indeksu bruto plaća i indeksu potrošačkih cijena – za razdoblje I.-VI. 2012. u odnosu na razdoblje VII.-XII. 2011. donijelo Odluku o aktualnoj vrijednosti mirovine od 1. srpnja 2012. Mirovine uvećane prema novoj aktualnoj vrijednosti mirovine isplaćuju se u rujnu (mirovina za kolovoz), zajedno s razlikom za srpanj.

IMENOVAN RAVNATELJ HRVATSKOG ZAVODA ZA MIROVINSKO OSIGURANJE

Srećko Vuković, dosadašnji vršitelj dužnosti ravnatelja Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, imenovan je ravnateljem na vrijeme od četin godine.

Odluku o imenovanju donijela je Vlada RH na 48. Sjednici, održanoj 30. kolovoza 2012., na temelju provedenog postupka nakon raspisanog javnog natječaja, a uz dobiveno mišljenje Državnog ureda za upravljanje državnom imovinom.

RAZGOVORI S PREDSTAVNICIMA AUSTRIJSKOG MIROVINSKOG OSIGURANJA

HZMO i nositelj mirovinskog i invalidskog osiguranja u Republici Austriji tradicionalno održavaju razgovore - savjetodavne dane s osiguranicima radi rješavanja pojedinačnih problema vezanih uz provedbu Ugovora o socijalnom osiguranju između Republike Hrvatske i Republike Austrije. Hrvatski osiguranici koji su bili zaposleni i osigurani kod nositelja mirovinskog i invalidskog osiguranja u Republici Austriji na tim razgovorima moći će dobiti detaljne obavijesti o ostvarivanju svojih prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja u toj državi.

Razgovori će se održati:

- **19. rujna 2012. u Varaždinu** u Područnoj službi HZMO-a u Varaždinu, Kolodvorska 20 c, s početkom u 9,00 sati;
 - **20. rujna 2012. u Čakovcu** u prostorijama Doma umirovljenika, Matice hrvatske 1, s početkom u 9,00 sati
- Razgovori - savjetodavni dani će se također održati i 25. rujna 2012. u Beču i 26. rujna 2012. u Grazu.

IZMJENE I DOPUNE ZAKONA O MIROVINSKOM OSIGURANJU

Hrvatski sabor je na sjednici održanoj 29. lipnja 2012. godine donio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju (NN, broj 76/12.).

Ovim izmjenama je, između ostaloga:

- uvedena **nova kategorija osiguranika** - sezonski radnik u poljoprivredi (koji može biti nezaposlena osoba, korisnik mirovine ili tražitelj zaposlenja), gdje se u slučaju zaposlenja ili obavljanja djelatnosti na temelju koje postoji obveza osiguranja obustavlja isplata mirovine;
- postupak vještačenja invalidnosti i drugih rizika iz mirovinskog osiguranja će se, počevši od 1. siječnja 2014., urediti osnivanjem **Centra za medicinsko vještačenje u HZMO-u** kao posebne ustrojstvene jedinice HZMO-a;
- rad Stručnog povjerenstva za reviziju nalaza i mišljenja o invalidnosti će se od 1. siječnja 2013. organizirati u okviru ministarstva nadležnog za mirovinski sustav. **Stručno povjerenstvo za reviziju** više neće imenovati Vlada RH, nego će biti u sastavu ministarstva nadležnog za mirovinski sustav.
- broj članova Upravnog vijeća HZMO-a, koje imenuje Vlada RH, smanjuje se sa trinaest na devet članova te se uključuje predstavnik zaposlenika Zavoda;
- uvodi se mjesto **zamjenika ravnatelja HZMO-a**, kojeg imenuje Vlada RH na prijedlog ministra nadležnog za mirovinski sustav.
- **upravni nadzor** nad Zavodom provodi ministarstvo nadležno za mirovinski sustav.

PREGLED BROJA KORISNIKA I PROSJEČNIH SVOTA MIROVINA U KOLOVOZU 2012.

VRSTE MIROVINA	BROJ KORISNIKA	PROSJEČNA MIROVINA U KURAMA UMANJENA ZA POREZ I PRIBEZ	BROJ KORISNIKA (bez međunarodnih ugovora)	PROSJEČNA MIROVINA U KURAMA UMANJENA ZA POREZ I PRIBEZ (bez međunarodnih ugovora)
I. KORISNICI MIROVINA PREMA ZAKONU O MIROVINSKOM OSIGURANJU*				
starosna	525187	2.366,36	532708	2.666,25
invalidska	261166	1.928,35	229062	2.072,44
obiteljska	338977	1.850,77	210653	1.894,56
UKUPNO	1125330	2.169,24	978423	2.577,37
II. HRVATSKA VOJSKA prema Zakonu o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policajskih službenika i ostalim službenim osobama (DVO, PS i DSO)				
starosna	2388	4.571,82	2388	4.569,90
invalidska	8781	3.116,30	6770	3.116,91
obiteljska	608	3.521,74	608	3.535,26
UKUPNO	11837	3.432,76	11881	3.457,38
III. KORISNICI MIROVINA KOJIMA JE MIROVINA ODREĐENA PREMA ZAKONU O PRAVIMA HRVATSKIH BRANITELJA I ČLANOVA NJIHOVIH OBITELJI				
Najniža mirovina (B, 31. W, 3 ZORHBOR)**	985	2.356,69	985	2.356,69
invalidska	59352	1.954,37	59286	4.596,50
obiteljska	11836	7.032,45	11834	7.032,76
UKUPNO	70583	5.288,28	70627	5.299,32
IV. KORISNICI MIROVINA OSTVARENIH PREMA UGOVORU IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I BOSNE I HERCEGOVINE O SURADNJI NA PODRUČJU PRAVA STRADALNIKA RATA U BOSNI I HERCEGOVINI KOJI SU BILI PRIPADNICI HRVATSKOG VJEĆA OBRANE I ČLANOVA NJIHOVIH OBITELJI - IVO ("NN", broj 286)				
invalidska	6379	2.720,26	6379	2.720,26
starosna	436	3.412,26	436	3.412,26
UKUPNO	6815	2.764,80	6815	2.764,80
SVEUKUPNO (I+II+III+IV)	1214555	2.367,82	1067578	2.583,99

NAPOMENA: *Prosječne mirovine (I-IV) umanjene su za porez i prirez prema Zakonu o porezu na dohodak ("Narodne novine", broj 177/04), osim obiteljskih mirovina, prema čl. 9. st. 1. t. 7. i čl. 53. st. 2. Od obrade mirovina za lipanj 2010. (isplata u sprju) primijenjen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak ("Narodne novine", broj 80/10), a od obrade mirovina za veljaču 2012. (isplata u obitelji) Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak ("Narodne novine", broj 22/12).

** Najniža mirovina priznata prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji ("Narodne novine", broj 174/04), koj je stupio na snagu 1. siječnja 2005.

KORISNICI MIROVINA I VISINE MIROVINA, PREMA VRSTAMA MIROVINA U KOLOVOZU 2012.

SKUPINE SVOTA MIROVINA	M I R O V I N A							
	UKUPNO		STAROSNA		INVALIDSKA		OBITELJSKA	
	BROJ KORISNIKA	PROSJEČNA MIROVINA	BROJ KORISNIKA	PROSJEČNA MIROVINA	BROJ KORISNIKA	PROSJEČNA MIROVINA	BROJ KORISNIKA	PROSJEČNA MIROVINA
0	1	2	3	4	5	6	7	8
do - 500,00	88111	298,28	83301	231,50	16305	256,49	15005	244,89
500,01 - 1.000,00	101129	762,39	92416	751,40	18322	749,84	28391	792,29
1.000,01 - 1.500,00	136637	1.279,48	104591	1.272,66	37696	1.262,66	38530	1.255,00
1.500,01 - 2.000,00	251327	1.790,49	190882	1.795,22	77743	1.782,42	66702	1.792,31
2.000,01 - 3.000,00	309371	2.456,36	179457	2.484,37	88316	2.414,99	63598	2.391,01
3.000,01 - 4.000,00	154759	3.431,83	114705	3.442,41	21756	3.381,16	19338	3.413,77
4.000,01 - 5.000,00	53005	4.409,53	41657	4.412,12	8137	4.399,15	5211	4.411,68
5.000,01 - 6.000,00	18791	5.430,15	16534	5.441,38	1941	5.411,87	1316	5.324,40
6.000,01 - 7.000,00	8301	6.430,42	7298	6.434,06	728	6.413,67	275	6.372,27
7.000,01 - 8.000,00	2591	7.390,92	2263	7.408,94	293	7.221,55	68	7.438,98
veće od - 8.000,00	1308	8.886,22	1235	8.980,08	30	9.256,02	43	8.974,20
UKUPNO	1125330	2.169,24	835187	2.366,36	251166	1.928,35	238977	1.850,77

NAPOMENA: Od izvješća za siječanj 2012. (isplata u sprju) primijenjen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju ("Narodne novine", broj 14/11), Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju ("Narodne novine", broj 214/11) i Zakon o dopuni Zakona o mirovinskom osiguranju policijskih službenika i sigurnosnih službenika ("Narodne novine", broj 214/11).

NAKLADNIK:

Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje - Središnje služba
A. Mikševića 5, 10 000 ZAGREB
www.mirovinsko.hr

Za vezivanje: Dorothea Vuković
Urednica: Tinja Kubiš

Izdavač: Odbor za mirovine i javnosti
tel. 014825-321 fax. 014825-168

INFO TELEFONI (radnim danom od 8 do 16 sati): 0800 63 63 63 (besplatan broj) | 01/48 91 666

Otvoreno pismo ministru Slavku Liniću: Uvodite li novu nacionalizaciju stanova?

Sindikata umirovljenika Hrvatske predstavlja jednu od najsiromašnijih grupacija hrvatskih građana, s prosječnom mirovinom od 2.161,81 kune mjesečno, pri čemu ih dvije trećine ima primanja niža od prosjeka. Međutim, s vidljivim manjkom socijalne odgovornosti i empatije, **ministar Linić** i takve građane drži za bogataše ukoliko uz stan imaju i skromnu kućicu na moru. Njegove percepcije bile bi njegova privatna stvar, kad temeljem njih ne bi pripremao novu nacionalizaciju stanova u Hrvatskoj, i to upravo stanova starijih stanovnika.

U Hrvatskoj ima ukupno 2,257.515 stambenih jedinica od čega se 1,923,522 koriste za stalno stanovanje, a ostale su različite namjene, većinom vjerojatno objekti za odmor. Oko 90% stanova/kuća su u privatnom vlasništvu i to većinski u rukama osoba starijih od 60 godina. Po tom udjelu Hrvatska bitno ne odskaače od drugih bivših socijalističkih zemalja, u kojima su društveni odnosno državni stanovi povoljno prodavani korisnicima. Međutim, stanovanje u vlastitom stanu većinsko je i u drugim europskim zemljama, a neke su zemlje taj udjel nastojale povećati povoljnom prodajom tzv. socijalnih stanova (Nizozemska, Švedska, Italija, Velika Britanija...).

Hrvatski građani, međutim, za razliku od stanovnika komunističkog bloka, cijeli su svoj radni vijek izdvajali oko 3 posto stambenog doprinosa, te kad se tom iznosu pridoda i otkupna cijena (od 20 do 30% vrijednosti stana), oni su platili punu tržišnu cijenu i u potpunosti stekli privatno vlasništvo nad svojim stanovima. Makroekonomski je apsolutno pogrešno kažnjavati vlasnički status, a pri tom se kleti u nepovredivost privatnog vlasništva.

Najvažnije je pojasniti kako starije osobe nisu većinski vlasnici stanova samo u Hrvatskoj, već i u Europskoj uniji oko 70% građana u dobi od 60–70 godina posjeduje vlastite stanove. Prema tome, kad se rade procjene učinka uvođenja poreza na nekretnine, održivost takvog poreza treba mjeriti ne prema prosječnoj plaći, već prema prosječnoj mirovini. Iz tog razloga Sindikat umirovljenika Hrvatske upozorava ministra Linića kako je trenutno jedino prihvatljivo preimenovanje komunalne naknade u porez na nekretnine, jer će u protivnom pokrenuti novu nacionalizaciju stanova, posve nalik onoj s kraja četrdesetih godina prošloga stoljeća. Naime, uvođenje poreza koji ne bi bio porezno ostvariv u usporedbi s visinom prihoda vlasnika, Linić bi prosječnog umirovljenika natjerao da plaća najamninu državi u vlastitom privatnom stanu, odnosno da izgubi taj stan u korist države, ne bude li u mogućnosti plaćati istu.

Drugo, Hrvatska nema uvid u imovinu građana sve dok se ne srede zemljišne knjige i imovina ne veže uz OIB, a do sada je navodno sređeno manje od pet posto teritorija zemlje. Velik broj bespravnih objekata za stanovanje neće biti legaliziran do kraja godine, niti to zakoni predviđaju. Takvi će biti privremeno izuzeti od porezne obveze, čime se stimulira nejednakost i porezna avazija.

Postoje procjene stručnih institucija kako bi jedan posto poreza na imovinu srušio dohodak građana za 3 posto, zbog čega se takva porezna opterećenja ne nameću u recesijskim vremenima. To je samo jedna od procjena, no stvarne analize i procjene su izostale, već se hrvatske umirovljenike kao većinske vlasnike pretvara u nevoljne sudionike u jednom opasnom eksperimentu, bez jasne svrhovitosti. Sindikat umirovljenika Hrvatske se ne protivi uvođenju poreza na nekretnine, ali tek nakon temeljitih analiza i priprema, i s posljedicom masovnog siromašenja i gubitka ionako oslabljene sigurnosti starijih građana.

Treće, s već bitno povećanim režijama i troškovima života, novi će porez bitno smanjiti kupovnu moć starijih građana, te blokirati razvoj ne samo građevinskog sektora. Očekivano — bitno bi pale cijene nekretnina, čime bi se nekretnine ovršene siromašnima, praktički poklanjale bogatašima. Najposlije, kad je u pitanju tzv. drugi dom, odnosno kuća za odmor, i to je kod većine vlasnika rezultat cjeloživotnog rada i štednje, a ne tajkunska priča. Mnogi umirovljenici pola godine provode u svojim malim vikendicama, a sada bi ih trebali prodati ili izgubiti na državnom bubnju.

Sindikata umirovljenika Hrvatske oštro se protivi eksperimentima Ministarstva financija na većinski starijim vlasnicima stambenih objekata u Hrvatskoj, jer je riječ o vrlo kompliciranim i osjetljivim porezima koji zahtijevaju jaku pripremu i veliku sofisticiranost, a osobito transparentne procjene o svrhovitosti uvođenja poreza na nekretnine (npr. Belgija i Malta još ga nemaju, a u većini zemalja je u vrijednosti od 0,1 do 0,5 posto vrijednosti). To nije porez kojim se u europskim zemljama puni proračun i spašavaju javne financije (čemu je primjereniji porez na financijske transakcije), ali sigurno bi bio novi udar na već stanjeni srednji sloj, te će zemlju gurnuti još dublje u recesiju. Političke se posljedice ne mogu lako predvidjeti.

Jasna Petrović, v.d. predsjednica

Kako prolazimo kroz razdoblje izbora u SUH-u

Ovo je izborna godina u Sindikatu umirovljenika Hrvatske. Prošlo su već dakle tako duge, a opet kao da su jučer bile 4 godine. Tada su s funkcija otišli neki nama dragi ljudi, a došli su drugi koje smo opet zavoljeli, prihvatili njihov način i stil rada, na određen način i sami smo promijenili stavove. Mislim da smo obogatili svoj život, ali i sadržaj rada novim spoznajama i načinima djelovanja. Naravno, nije se to dogodilo samo nekim novim strukturama i odnosima veći potrebama trenutka u kojem se našla cjelokupna umirovljenička populacija.

Piše: Biserka Budigam, prof.

I usprkos tome što nas raduje svaka nova promjena istodobno tugujemo uvijek za nekim dobrim, starim vremenima. Što duže ostajemo u jednom sustavu (a SUH predstavlja jedan takav sustav), to teže prihvaćamo nove oblike i stilove rada, pomalo »okamenjujemo« naše stavove i teže mijenjamo suradnike i zbog toga ta naša tuga za prošlim raste.

Lakše prihvaćamo očekivane promjene i manje su napetosti među suradnicima kad unaprijed znamo otprilike u kojem će smjeru ići naš daljnji rad. I taman kad smo prihvatili jednu novinu, zaskoči nas opet promjena. Tako je bilo kod nas ove godine. Najprije je iznenada umro naš predsjednik mr. **Stjepan Krajačić**. Vršiteljem dužnosti predsjednika postao je potpredsjednik **Matija Voščun**, a onda je nakon nekoliko mjeseci dao ostavku pa je sadašnja vršiteljica dužnosti predsjednice gđa **Jasna Petrović**. Godina je bila turbulentna i sada očekujemo demokratske mirne izbore i konačno da krenemo novim smjerom.

Do sada smo prošli izbore na, da tako kažem, dvije razine: u podružnicama i u županijskim povjereništvima i Povjereništvu za grad Zagreb, a uskoro nas očekuju i izbori za predsjednika ili predsjednicu SUH-a i za sva tijela sustava.

U podružnicama u gradu Zagrebu promijenjene su dvije trećine predsjednika i članova predsjedništava. I mislim da je to sjajno, jer novi ljudi donose promjene, vjerujemo nabolje, ispravljaju eventualne pogreške koje nismo primjećivali zbog inercije ili zbog uvriježenog stava da je sve dobro i da ne može biti bolje. Do sada Statutom SUH-a nije bio ograničen broj mandata za predsjednika podružnice, pa tako imamo slučaj da u jednoj podružnici predsjednik traje već 20 godina, dakle od samog osnivanja podružnice i SUH-a. Predsjednik je to Podružnice vojnih umirovljenika NOR-a, gosp. **Milivoj Boroša**. Doista je cijelo to vrijeme radio odlično. Cjelokupni svoj rad usmjerio je na ostvarivanje i vraćanje nekih oduzetih prava ovoj kategoriji umirovljenika. Podružnica je to koje se članstvo ne obnavlja i koje je sve manje. S druge strane imamo jako

Nastavak na 9. str. →

Nastavak s 8. str.

nove i mlade predsjednike. U Granešinskim Novakima osnovana je nova podružnica pa je tako najnovija, najmlađa po stažu u SUH-u i predsjednica gđa **Barica Čuček**. U svim podružnicama koje su vezane uz velike radne organizacije (INA, ZET, Pliva, Kraš) promijenili su se predsjednici dok se je promijenilo manje od polovice predsjednika podružnica u lokalnoj zajednici.

Sada kad je sve ovo iza nas i kada se osvrnem na njihov rad, jer ja sam 12 godina s njima surađivala i zajedno smo provodili niz stručnih programa, ne mogu a da im ne izrazim iskrenu zahvalnost zbog odlične suradnje, zbog mnogo truda i darovanja slobodnog vremena u radu za dobrobit umirovljenika i drugih starijih sugrađana.

Hvala svima i svakome poimenično i to od srca: **Milici Čavkić i Zdenki Čimerman, Miroslavu Brnčiću, Stevi Čabraju, Vjekoslavu Gorupiću, Peri Vučiniću, Vidu Ferenčaku, Stjepanu Mihelju** i svima koji su aktivno sudjelovali u realizaciji aktivnosti u podružnicama, a kojih je bilo na stotine tijekom godina.

Izbornu skupštinu Povjereništva za grad Zagreb održali smo 11. srpnja u Maksimiru. Skupu je nazočila mr. **Višnja Fortuna**, saborska zastupnica HSU-a i predsjednica Ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom grada Zagreba. Skup je pozdravila u ime predsjednika HSU-a, gosp. **Silvana Hrelje** i gradonačelnika gosp. **Milana Bandića**, kao i osobno. Naglasila je dugogodišnju uspješnu suradnju ovog Povjereništva s Uredom za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, zaželjela nam i dalje uspješan rad na realizaciji programa za poboljšanje kvalitete života naših umirovljenika i starijih sugrađana.

Gosp. **Matija Voščun**, predsjednik Povjereništva za grad Zagreb, najprije nas je sve podsjetio na to da ove godine obilježavamo 20. godinu od osnivanja SUH-a. Podsjetio nas je na najznačajnije velike akcije i prosvjede koji su organizirani u gradu Zagrebu i kojima je nazočilo i po nekoliko tisuća ljudi, a koji su pridonijeli pravednijem rješavanju umirovljeničkih problema.

Tom je prilikom posebno pozdravio 4 osnivača SUH-a davne 1992. godine i to **Juricu Ivankovića**, prvog, a sada počasnog predsjednika SUH-a, gosp. **Milivoja Borošu** još uvijek predsjednika podružnice, **Branka Ukropinu** i **Mladena Komorskog**. Osnivači su nas podsjetili na vrijeme kad se pored drugih umirovljeničkih udruga osjetila potreba za osnivanjem sindikata čiji je tada cilj bio prije svega zaštita i borba za stečena prava umirovljenika.

Službeni dio protekao je u redu. Izabrana je nova povjerenica gđa **Biserka Budigam**. Kratko je predstavila svoj program, zahvalila na izboru i prisutne pozvala na zajednički ručak i druženje uz glazbu.

Za predsjednicu Sindikata umirovljenika Hrvatske Podružnice Bjelovar ponovno je izabrana Ana Široki

Bjelovarska podružnica Sindikata umirovljenika Hrvatske na Izornoj je skupštini izabrala novo vodstvo. Pokazali su demokratsku zrelost i za obavljanje svake dužnosti predložili više kandidata, a odlučivalo se tajnim glasovanjem. Većinom glasova za predsjednicu je ponovno izabrana **Ana Široki**, u Nadzorni odbor su izabrani **Zlatko Lukinac, Đuro Vidović i Zrinska Stančin**, a izabrano je i Predsjedništvo od 10 članova. Delegat na 12. republičkoj izornoj Skupštini bit će **Ana Široki** koja je, iznoseći izvješće o radu u protekle četiri godine, naglasila da bjelovarska Podružnica svojim članovima pomaže u nabavi drva za ogrjev, ali i predavanja liječnika, psihologa, biologa i drugih stručnjaka, te organizira redovito mjerenje krvnog tlaka i razine šećera u krvi. Posebno velike zasluge u kontroli zdravlja ima njihova članica **Marija Draksler** — naglasila je Ana Široki.

Gerontološki centar

SUH surađuje s ostalim udrugama i organizacijama a razlikuje se po tome što nastavlja tradiciju sindikalnog okupljanja. U raspravi su pokazali da razmišljaju i o budućnosti pa je predloženo osnivanje gerontološkog centra, kakvih je u Zagre-

bu desetak. Istaknuto je nadalje da je SUH prije nekoliko godina provodio dobrosusjedsku pomoć i u tome je zabilježen uspjeh pa predlažu da se ta aktivnost obnovi jer ima puno umirovljenika s malim mirovinama i narušenog zdravlja i svaka im je pomoć dobro došla.

Sindikalce—umirovljenike je pozdravio i gradonačelnik Bjelovara **Antun Korušec**, te u ime Saveza samostalnih sindikata **Božica Jurec**. Gradonačelnik je izrazio radost jer mnoge članove poznaje i s njima je radio i proveo dio života.

— S vama imam bezbroj tema, kako smo radili, živjeli, kako danas živite. Kako god nam je teško, dobro je imati dozu optimizma jer je tako život lakši — rekao je Korušec.

Članovi SUH-a vole otići i na izlete, koji su uvijek i edukativnog, a ne samo rekreativnog karaktera. Posjetili su brojne topliće, te Muzej krapinskog pračovjeka.

U opuštenoj atmosferi uz pjesmu i ples, šalilo se do kasnih popodnevni sati. Evocirale su se uspomene i pričali vedri događaji iz nekih prošlih dana.

Ipak, na kraju mi se sve učinilo pomalo tužno. Prisjetila sam se nekih suradnika koji nisu nazočili našem veselju, a ni našem skupu.

Jedan, koji je mnogo zadužio cijeli SUH, a posebno naše Povjereništvo, je prof. dr. **Drago Droždjek**, dugogodišnji predsjednik Odbora za zdravstvo i stručni suradnik — organizator i voditelj (uz gosp. mr. **Stjepana Krajačića**) velikog istraživanja 1998. godine o stanju i potrebama umirovljenika na području RH na uzorku od 980 ispitanika. Rezultati ovog istraživanja bili su osnova za pokretanje niza stručnih programa koje je provodio uz suradnike dugi niz godina na području cijele RH, a koje i danas nastavljamo provoditi: »Pomoć i njega u kući za nepokretne i polupokretne starije sugrađane« — koju realiziraju volonteri, naši članovi i članice (stari za starije i nemoćnije), a koji su završili program »Tečaj za pomoć i njegu u kući«, »Dobrosusjedstva pomoć učenička«, zatim program »Prevenijom do zdravlja« koji se realizira uz predavanje stručnjaka o najčešćim stanjima i bolestima starih ljudi koji im smanjuju kvalitetu života, mjerenje tlaka, šećera u krvi, te kolesterola i triglicerida, te za one s povećanim vrijednostima osnivanje »grupe podrške« radi kontrole i pridržavanja pravilne ishrane i uzimanja ljekova. Aktivno se

zalagao za dobru organizaciju primarne zdravstvene zaštite, osobito za starije sugrađane, te osnivanje centra i ustanove za palijativnu skrb, kao vrhunac zdravstvene zaštite starijih osoba na kraju života.

Na kongresima i stručnim skupovima je unosiio upravo rezultate provođenja ovih programa, a sam je volonteri radio na njihovoj realizaciji. Zbog bolesti nije nazočio skupu, ali vjerujem da se na trenutke sjeti svega lijepoga što je prošao u svojoj suradnji s nama.

I na kraju posebno hvala našem dugogodišnjem (14 godina) predsjedniku Povjereništva za grad Zagreb, gosp. **Matiji Voščunu**, koji je osnažio rad Povjereništva, okupio grupu stručnih suradnika koje je usmjeravao u realizaciji svih programa koje smo provodili i koje provodimo. Bio je autoritet svima, ali i prijatelj svakome u časovima ljudskih problema. Iako pomalo ponekad grub u ophođenju, ipak je uvijek bio dobro namjeran s velikim srcem za dobrobit umirovljenika, ali i suradnika.

Svi su oni bili sjajni, nezamjenjivi u trenutku u kojem su vodili bilo podružnice, odbore ili Povjereništvo. Bilo je to vrijeme koje su obilježili svojim radom i svojom osobnošću i zbog toga im još jednom veliko hvala u moje ime, ali vjerujem i u ime većine nas koji nastavljamo njihov rad, nastavljamo od ovoga dokle su nas doveli. Uvijek su dobrodošli u našoj sredini i uvijek ćemo rado saslušati njihove prijedloge i mišljenja.

Sjednica starih i novih tijela upravljanja SUH–a Podružnice Donji Miholjac

Radna i zajednička sjednica starog i novog Predsjedništva SUH–a Podružnice D. Miholjac, te starog i novog Nadzornog odbora, održana je 1. kolovoza 2012. god. na privatnom posjedu, u prirodi.

Nakon radnog dijela predsjednica Podružnice, gđa **Mira Kosić**, upoznala je članove s financijskim poslovanjem i s predstojećim zadacima za kraće razdoblje jer počinje godišnji odmor i odlazak na ljetovanje u Crikvenicu.

Potom je započelo druženje uz igranje »bele« i neizostavni fiš paprikaš. Raspoloženju i opuštanju pridonijela je i idilična slika okolnog pjezaža (bagremova šumica, površine ribnjaka i blizina rijeke Drave). Druženje se nastavilo nekoliko sati, a na rastanku se čulo: »Doći ćemo ponovno.«

U prirodi je ipak najljepše. Čak i zadaci koji nas očekuju ne izgledaju tako veliki.

Đenka Kopačić, prof.

Istarski kažuni

Grisia je zasigurno najpoznatija izložba na otvorenom u Hrvatskoj, kao i najprepoznatljivija rovinjska kulturna manifestacija.

Svoja umjetnička djela mnogobrojnoj publici izlažu umjetnici, amateri i djeca.

Tu se druže i iščekuju proglašenje najboljih radova.

»Svatko tko može držati u ruci olovku ili dljetu, može biti »umjetnik« — ako to jest«, napisao je rovinjski pisac Antun Šoljan davne 1976. godine za Grisiju, najdugovječniju izložbu na otvorenom koja se od 1967. održava u istoimenoj rovinjskoj ulici.

Ponukana idejom da pokažem dio Istre, gledane okom nekadašnjeg težaka u borbi protiv surovosti vremenskih neprilika kiše, vrućine, nevremena radeći na polju, zidali su se »kažuni«.

Za mene kažuni predstavljaju simbol tog vremena i zaštitni su znak južne Istre. Crtajući svoje kažune podsjećaju me na svog umornog didu radeći u masliniku i brajdi.

Danas nastoje obnoviti kažune i podizati opće društvenu svijest o važnosti etno–baštine, te aktivno uključivati građane i ostale ljude dobre volje u obnovi kažuna i suhozida.

Neda Križanac, predsjednica Podružnice SUH–a Labin

Članovi talijanskog Sindikata umirovljenika posjetili Vukovar i odali počast žrtvama grada heroja

Podružnica SUH–a Trogir primila je u goste svoje kolege iz talijanskih gradova Porto San El Pidio, Porto San Giorgio i Fermo. Tijekom pet dana boravka u Hrvatskoj posjetili su Zagreb, gdje su se zadržali 2 sata i razgledali užu jezgu grada. Nakon toga su otišli za Borovo Naselje gdje su noćili. Sljedeći dan su u Vukovaru posjetili ratni muzej bolnice, razgledali grad, te posjetili i odali počast na memorijalnom groblju i Ovčari. Nakon toga su posjetili i Ilok, razgledali stari dio grada s vinskim podrumima, iločke vinograde, crkvu sv. Ivana Kapistrana, odakle se pruža prekrasan pogled na Dunav, a potom su uživali u degustaciji iločkih vina. Oduševljenje je bilo neizrecivo i utisci o stradanju Vukovara i njegovih branitelja, na kolege iz Italije bili su doista emotivni. Pri kraju posjeta tom dijelu Lijepe Naše posjetili su i Osijek, proveli izvjesno vrijeme u razgledanju i s dojmivim utiscima krenuli prema Trogiru. Nakon povratka kolege iz Trogira upriličili su im izlet brodom na otok Šoltu. Dan uoči povratka upriličen je zajednički domjenak s kolegama iz Trogira gdje su do kasno u noć uz prave delicije, dalmatinsko vino i glazbu nastavili druženje. Tom prigodom su talijanski kolege Trogiranima poklonili medicinski aparat za defibrilaciju. Posljednjeg dana boravka upriličen im je izlet u Svetište Vepric kraj Makarske i

Radmanove Milinice, izletišta kraj Omiša. Također uz vrhunske delicije dalmatinske kuhinje, proveli su u prekrasnoj prirodi rijeke Cetine, a potom se brodicama rijekom Cetinom vratili u Omiš. Autobusom su zatim otišli u Split gdje su proveli nekoliko sati s delegacijom SUH–a Trogir i predsjednicom Županijskog SUH–a **Danicom Tomić**, razgledali ljepote Splita i oko 19,00 sati krenuli prema trajektnoj luci i nakon oproštaja ušli u plovilo za Anconu.

Grupa od 28 talijanskih umirovljenika se na koncu suzama rastajala od svojih kolega, potvrdili su da je ovo bio jedinstven doživljaj, sklopljena su jaka prijateljstva i njihova je želja da se što prije ponovo vrate u Hrvatsku. Isto tako izrazili su želju da se ponovo u listopadu vidimo u Italiji. Imajući u vidu da su prigodom svakog posjeta Italiji naši članovi dočekani i ugošćeni doista lijepo, bila je obveza, i pored vrlo teške financijske krize, gostoprimstvo i uzvratiti. Zahvaljujući predsjedniku trogirске Podružnice SUH–a **Bakici Ivu–Đildu** i određenom broju ljudi uspješli smo dostojno uzvratiti gostoprimstvo. Na rastanku raspoloženje naših gostiju je pokazalo da smo to doista i uspješli. Od srca zahvala predsjedniku omiške Podružnice SUH–a **Andriju Vučkoviću** koji je svesrdno pružio pomoć oko organizacije u Omišu.

Tomislav Drezgala

Nastavak s 4. str.

od države...«

Ignoriranje stajališta i argumentacije umirovljeničkih organizacija prvenstveno SUH–a, dovelo je do toga da je SUH, uz učešće Društva Hrvatski umirovljenik i samo manjeg dijela Matice umirovljenika Hrvatske, organizirao mirni javni prosvjed umirovljenika u Zagrebu. Okupilo se oko 15.000 umirovljenika iz cijene Hrvatske, pristiglih vlakovima i autobusima. Skup je održan 23. studenog 1996. godine na Trgu sportova.

U »Zahjtennici hrvatskih umirovljenika« usvojenoj na prosvjednom skupu, pod prvom točkom se objašnjava zašto umirovljenici prosvjeduju: »1. Vlada RH ne poštuje i ne provodi zakone, a posljedice snose umirovljenici... zakinući za trideset i pol mjesčnih mirovina od uredba kojima su 1993. nezakonito ograničena sredstva za mirovine do studenog 1996., a stariji umirovljenici za još osam i pol mjesčnih mirovina zbog nepotpune preindeksacije u 1991. i 1992. godini, ...za od države neuplaćenih 6 milijardi kuna zakonom određenih doprinosa iz državnog proračuna mirovinskim fondovima, za drastično zaostajanje životnog standarda umirovljenika od srpnja 1993. do kolovoza 1996. u kojem razdoblju su plaće porasle za 301 % a mirovine samo za 75,8 % dok su troškovi života porasli za 156,3%, te zato što je mirovina 1996. godine iznosila svega 43,8% od one koja je po

fond za oko milijardu kuna, što će se ipak naplatiti, ali od umirovljenika, a ne

zakonu pripadala...« I u ovom dokumentu se ponavljaju gotovo isti ranije postavljeni zahtjevi. Teške smo bitke imali s HDZ–om, vodili smo s njima teške razgovore, ali smo uspješli. Nešto s njima, a nešto s tada novom Račanovom vladom, iako je i s njima bilo teških pregovora i tek djelomično uvažavanja naših argumentata. Paradoksalno je da je prva Vlada RH koja je bez rezervne priznala sve obveze koje nameće Odluka Ustavnog suda od 12. svibnja 98. bila Vlada Ive Sanadera. Da bi dobio mandat predsjednika Vlade, Sanader je morao potražiti pomoć HSU–a (Hrvatske stranke umirovljenika), pa je pao dogovor i to s Jadrankom Kosor.

Da, obeštećenje je postignuto, dug se još vraća. Jesam, jako sam zadovoljan, no ostaje još toliko toga puno za ostvarenje, za što zadužujem svoje mlađe kolege i kolege.

Od 2006. do 2006. ste »odradili« dva mandata na položaju predsjednika SUH–a. Poslije toga ste za vrijeme predsjednikovanja pok. Stjepana Krajačića, ostali dopredsjednik, I danas ste vrlo aktivni i uvijek spremni na borbu.

Nisam više u punoj snazi. Prikupile su se godine i bolesti. Međutim, i dalje predstavljam SUH u Upravnom vijeću HZMO–a, te sve umirovljeničke udruge u Vijeću za socijalnu pravdu u Uredu Predsjednika RH. Član sam Predsjedništva SUH–a i zadužen za mirovinski sustav. Borba se nastavlja, zajedno s drugim kolegama i kolegama, te s brojnim povjerenicima SUH–a na terenu koji obavljaju najteži posao.

Piše: **Kornelija Šarinić, prof.**

Životni troškovi u »staroj Jugi«

U razdoblju između dvaju svjetskih ratova život u Zagrebu nije neophodno bio skup. Tadašnji novac, dinar, i njegove niže vrijednosti, pare, bile su toliko vrijedne da se i za manje od jednog dinara moglo nešto kupiti (primjerice, za svega najmanju kovanicu od 25 para moglo se kupiti jedno ili čak više jaja, ovisno o ponudi tijekom godine). Za osnovne životne troškove nije se moralo potrošiti mnogo novaca.

Odjeće i obuće bilo je u rasponu cijena od veoma visokih do veoma niskih. Veliki izbor razne obuće pružao se uz niske cijene u trgovini tvornice »Bata« (kasnije »Borovo«), u Ilici. Gotova, tvornički izrađena odjeća za odrasle i djecu, u velikoj trgovini »Tivar« (kasnije »Varteks«), na »Jelačić placu«, bila je pristupačnih cijena. Trgovine su raspolagale velikim izborom tkanina po raznim cijenama. »Male« krojačice, bez vlastitih radionica/salona, kod sebe su ili »po kućama« jeftino šivale odjevne predmete. Držeći se drevne poslovice »Krpelj kuću drži«, izrađivalo se »od staroga novog« raznim popravljajem. Dječji odjevni predmeti često su se prekrajali od odjeće odraslih. Vrijedan ženski svijet mlađe i starije dobi, rado je izrađivalo neke komade odjeće ručnim radom, pletenjem (»štrikanjem«) i kačkanjem (»heklanjem«). Pokoja kućanica znala je i sašiti kućno rublje i poneki jednostavni odjevni predmet, naročito dječji.

Najjeftinija odjeća i obuća mogla se potražiti na gradskom sajmištu rabljene robe, u Heinzelovoj ulici.

Hrana nije bila skupa, a »na placu« se moglo i »cenkati« tj. pogađati za cijenu. Za prehranu je bilo raspoloživo mnogo živežnih namirnica (»živeža«). »Slatka« i »kisela« zimnica spremala se kod kuće.

Za goste »tanjega džepa« poslovali su ugostiteljski lokali s jeftinim obrocima i jelima. Osim juha i gulaša, bilo je i »teških« variva (»cušpajza«), primjerice od graha (»bažul na sto načina«). Omiljene su bile kobasice i krvavice, kao i jela od iznutrica (rajžlec, fileki, plućica...) Jela su se mogla ponijeti kući i za nekoliko osoba.

Osobe nesposobne priskrbiti si hranu, dobivale su besplatan ručak u dobrotvornom društvu »Prehrana« i u samosanu sestara milosrdnica (u tadašnjoj Samostanskoj, kasnije nazvanoj Varšavskoj ulici). Dobrotvorna društva, Zagrebačka crkva i pojedini darivatelji potrebni su također poklanjali odjeću i obuću. Po svemu sudeći, nitko nije morao biti »gladan kruha« ni »gol i bos«.

Od osnovnih životnih potreba najskuplje su bile stanarine. Razlog je tome bio nagli poslijeratni porast broja stanovništva. U razdobljima nakon rata to je česta pojava u većim gradovima. Doseljenici, često razvojačenici ne odlaze kući, nego ostaju u gradu, kamo dolaze i ostali, u želji i potrazi za boljim životom, a potrebni kao radna snaga u pokretanju gospodarstva. Izgradnja se usmjeruje u javne i gospodarske svrhe, a naselja za radnike se samo planiraju. Imućni građani grade ili unajmljuju udobne domove, a neki od pridošlica sami sklepravaju jodne potleušice (bez struje, vode i kanalizacije), stvarajući »divlja« naselja u predgrađima. Većina ih ipak traži najamni smještaj, stanarski ili podstanarski.

Kućevlasnici najamnih zgrada iskorištavaju pojačanu potražnju za unajmljivanje stanova te određuju visoke stanarine. Nastoje postići što veću dobit povećanjem svojih zgrada »uzduž i poprijeko«. Najuočljivije je to u nadogradnji, malih, loših, potkrovnih/tavanskih stambenih jedinica. Gradnja manjih, nekomfornih stanova, sa zajedničkim nužnikom i vodotokom, bez kupaonica, bila je probitačnija, jer su ti uređaji u stanu znatno skuplji od »golih« soba. Najamnih stanova bilo je po položaju (u gradu i u zgradi), veličini, kakvoći gradnje i opremljenosti uređajima »od A do Ž«. Zbog visokih stanarina mnogi si nisu mogli priuštiti odgovarajući stan. Imovno stanje neke osobe nije se moglo »od oka« prosuditi »po kaputu«, nego prema njezinom stanu.

Ukratko, za razdoblja »stare Juge« svatko je živio i trošio prema svojim mogućnostima. »Bogataši« su mogli živjeti rastrošno, većinsko stanovništvo srednjeg i nižeg staleža skromno. Sirotinja je morala živjeti štedljivo (»paziti na svaki dinar«) ili čak »krpati kraj s krajem«.

Usporedimo li samo ovih nekoliko navedenih činjenica s današnjim stanjem, uvidjet ćemo znatne međusobne razlike.

Sjećanje: Susret s jablaničkim umirovljenicima

Nakon osnivanja SUH-a i naše teške borbe za izlazak u javnost jer su nas i mediji ignorirali, dogodilo mi se nešto izuzetno, neočekivano i radosno. Naime, nakon jedne televizijske emisije na HRT-u (1954. god.) u kojoj sam gostovao kao predsjednik Sindikata umirovljenika Hrvatske za koju udrugu još neki umirovljenici nisu ni znali, drugog dana (sutra dan) putovao sam u Barbat na otoku Rabu. U Jablancu sam pristao automobilom i čekao trajekt za otok Rab. Preostalo je još dosta vremena, pa sam prošetao rivom u jablanovačkom priobalju. U jednom trenutku zapazio sam skupinu starijih muškaraca koji su šetali u suprotnom pravcu (njih 5–6), tj. prema meni. Kada su pristigli blizu, svi su zastali i pogledali se. U jednom trenutku jedan od njih stane ispred mene i glasno progovori: »Pozdravljamo vas, gospodine Ivankoviću, vidjeli smo vas sinoć na televiziji. Bravo, čestitamo« i svi mi redom pruže ruke u znak pozdrava. Nakon ugodnog susreta i rukovanja zamoliše me za razgovor što sam ja sa zadovoljstvom prihvatio. Poslije nekoliko upoznavajućih riječi — kratkih dijaloga, nastavili smo zajedničke razgovore na rivi u kafiću što me posebno iznenadilo i obradovalo jer te ljude — jablaničke umirovljenike, nisam ranije poznao. Dakle, oni su prepoznali mene, prvog predsjednika SUH-a zahvaljujući Hrvatskoj televiziji koja nas je prestala ignorirati i sve češće smo se javljali kao poželjni i u javnosti prihvatljivi sugovornici o pravima i svim drugim problemima hrvatskih umirovljenika u to vrijeme.

Časkanje s nepoznatim umirovljenicima začas je postalo ugodno druženje s ljudima koji su me ispitivali i tražili detaljnije obrazloženje onoga što sam govorio u jučešnjoj televizijskoj emisiji.

Nakon izvjesnog vremena slično se dogodilo i gradu Rabu gdje sam češće boravio, ali bilo je još značajnije. Organizirali su mi susret i gostovanje na Radio ARBA (Rab) pa sam u dužem intervjuu na lokalnom radiju odgovarao na mnogobrojna pitanja o umirovljenicima i o novoosnovanom SUH-u.

Nakon mnogo teških trenutaka, eto, doživio sam i ugodno i javno prihvaćanje.

Juraj Ivanković

IN MEMORIAM

Ivan Nino Blagonić (1943.–2012.)

Život nas na razne načine iznenadi, zali njegov iznenadni odlazak u vječnost dočekao nas je nespremljene, pogotovo što ga pamtimo kao zdravog i uvijek vedrog sindikalnog kolege.

Igrajući stolni tenis umro je od zatajenja srca na sportsko-rekreacijskom susretu.

Svoj dio života u mirovini posvetio je sindikalnim zadaćama naše Podružnice i bio uključen u mnogobrojne aktivnosti od interesa za naše umirovljenike.

Zavoljeli smo ga jer je bio čovjek kojeg pamtimo po odanosti svojoj obitelji i kao suradnika koji je svoje sindikalne obaveze izvršavao na vrijeme i temeljito, skroman i uvijek spreman da pruži pomoć.

Nino, našao si svoj vječni mir i počivaj u njemu, a nama ćeš ostati u lijepom sjećanju, jer mrtav je samo onaj kojeg se nitko ne sjeća.

SINDIKAT UMIROVLJENIKA HRVATSKE

UTEMELJEN 1992.

P O Z I V A

sve radnice i radnike, namještenice i namještenike da nakon umirovljenja nastave svoje sindikalno članstvo u

SINDIKATU UMIROVLJENIKA HRVATSKE

koji ove godine obilježava 20. obljetnicu svoga osnutka i djelovanja te promptno i učinkovito, u suradnji sa sindikatima aktivnih radnika i namještenika i s drugim umirovljeničkim udrugama, zastupa interese svoga članstva u skladu s odredbom stavka 1. članka 1. svoga STATUTA:

»SINDIKAT UMIROVLJENIKA HRVATSKE (dalje u tekstu: SUH) je dobrovoljna ne-stranačka, interesna i humanitarna udruga od šireg društvenog interesa koja okuplja umirovljenike Republike Hrvatske i zalaže se u okviru Ustava i zakona za ostvarivanje svih njihovih prava iz mirovinskog i zdravstvenog osiguranja stečenih na temelju rada i uplaćenih doprinosa osiguranja, te drugih njihovih socijalnih prava i interesa.«

SUH je član Saveza samostalnih sindikata Hrvatske (SSSH) i Koordinacije umirovljeničkih udruga te Europske federacije umirovljenika i drugih starijih osoba (FERPA).

SUH u duhu međuljudske solidarnosti i uzajamnosti osposobljava svoje članstvo za volontersku djelatnost radi pomaganja najpotrebitijima.

SUH svojim djelovanjem promiče civilno društvo, tj. građansko demokratsko društvo pravnog poretka, zakona i građanskih sloboda s nezavisnim institucijama koje štite građanska i ljudska prava i jednakopravnost svih građana.

SUH se zalaže za afirmaciju socijalne pravde, za život dostojan čovjeka za sve ljude, posebno za socijalnu sigurnost starijih i nemoćnih osoba, za uspostavu učinkovite međugeneracijske i svake druge solidarnosti među ljudima u skladu s europskim modelom socijalne zaštite, za prevlast humanog postupka u rješavanju društvene problematike, a nasuprot dominirajućoj ulozi liberalnog kapitalizma ili totalitarizma koji jednako uništavaju ljudsko dostojanstvo.

**Više o SUH-u u glasilu SUH!
Preplatite se na glasilo, čitajte ga, pišite za SUH, postanite SUH-ov suradnik, suradnica.**